

สถานการณ์รายการเกษตรในโทรทัศน์ไทยและรูปแบบการนำเสนอ เนื้อหาที่เหมาะสมต่อเกษตรกร*

THAI AGRICULTURAL-RELATED TELEVISION PROGRAM AND THE FORMATS OF CONTENT WHICH SUITABLE TO FARMERS

อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์

Adipon Euajarusphan

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Thammasat University, Thailand

E-mail: adiponman@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สืบค้นข้อมูลเบื้องต้นของรายการโทรทัศน์ทางการเกษตรไทยที่ออกอากาศระบบแอนะล็อกถึงดิจิทัล และ 2) ศึกษา รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมต่อเกษตรกร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยบันทึกข้อมูลรายการลงตารางลงรหัส และการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเกษตรกรผู้ชมรายการเกษตรในโทรทัศน์ดิจิทัลจำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) รายการโทรทัศน์ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 - 2563 พบรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตรทั้งสิ้น 8 รายการ รวม 355 นาที/สัปดาห์ ในปี พ.ศ. 2559 พบรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตรทั้งสิ้น 17 รายการ รวม 805 นาที/สัปดาห์ ในปี พ.ศ. 2551 พบรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตรทั้งสิ้น 19 รายการ รวม 512 นาที/สัปดาห์ ด้านช่วงเวลาการออกอากาศรายการเกษตรทางโทรทัศน์โดยภาพรวมมีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตเกษตรกร กล่าวคือ มีการออกอากาศรายการเกษตรในช่วงเช้าระหว่างเวลา 04.00 - 07.30 น. ช่วงเย็นระหว่างเวลา 16.00 - 21.00 น. ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรสามารถรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ได้ 2) รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมต่อเกษตรกร ด้านช่องทางการสื่อสาร รายการที่เหมาะสมกับเกษตรกรต้องสามารถกระตุ้นให้เกษตรกรรู้สึกอยากรจะแสวงหาข้อมูลด้านการเกษตร โดยช่องทางผ่านสื่อโทรทัศน์และวิทยุเป็นช่องทางที่เกษตรกรให้ความสนใจมากที่สุด แต่ควรเสนอข่าวสารด้านการเกษตรในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับเกษตรกร ช่องทางการนำเสนอรายการต้องสามารถเข้าถึงได้ง่าย และค่าใช้จ่ายไม่แพง ด้านสารหรือเนื้อหาในสื่อทุกประเภท ต้องปรับให้เกษตรกรเข้าใจได้ง่าย เหมาะกับระดับการศึกษา ข้อมูล

* Received 2 April 2021; Revised 18 April 2021; Accepted 19 April 2021

สำคัญที่เกษตรกรต้องการประกอบด้วย ข้อมูลกลางน้ำ เช่น การจัดการศัตรูพืช ฯลฯ และข้อมูลปลายน้ำ เช่น การกระจายผลผลิต ฯลฯ

คำสำคัญ: รายการเกษตร, โทรทัศน์, รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา, เกษตรกร

Abstract

The objectives of this study were: 1) to explore the preliminary information of Thai agricultural television programs broadcast in analog to digital system and 2) to study the formats of content which suitable to farmers. This is a qualitative research gathering data via collected and recorded on a coding sheet form and in-depth interviews with 20 farmers who regularly watched digital TV. This research found that; 1) From all television programs aired in 2019 and 2020, only 8 of them were agricultural television programs which covered a total of 355 minutes of airtime per week. In 2016, there were 17 television programs with agricultural content, totaling 805 minutes of airtime per week. In 2008, there was a total of 19 agricultural content TV programs, totaling 512 minutes of airtime per week. The agricultural programs' broadcasting time on television was found to be suitable for farmers' livelihoods in general, with agricultural programs broadcast in the morning between 04:00-07:30 and in the evening between 16:00-21:00. These two periods of time were given feedback as suitable times for farmers to receive agricultural information from various communication channels. 2) As for the format of content which to be suitable for framers, considering the channels of communication, the agricultural programs suitable for farmers must be able to motivate farmers to want to seek more agricultural information. Television and radio programs were found to be the channels with the most interest among farmers. However, they should offer agricultural news and information at a time suitable for farmers. The programs should also be easily accessible and inexpensive. Concerning the message or content in all media channels, it must be adjusted so that farmers can easily understand or be suitable for all education levels. Important information that farmers need includes midstream data such as pest management and downstream data such as distribution and logistics management.

Keywords: Agricultural Program, Television, Content Presentation Format, Farmer

บทนำ

คำกล่าวที่ว่า “เกษตรกร คือ กระดูกสันหลังของชาติ” สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของอาชีพเกษตรต่อกลไกการพัฒนาประเทศไทยมาช้านาน ซึ่งนอกจากการให้ผลผลิตทางการเกษตรหล่อเลี้ยงประชากรในชาติแล้ว ยังนำผลผลิตที่ได้กระจายไปสู่ระดับสากลมาอย่างต่อเนื่อง หากแต่สังคมไทยปัจจุบันให้ความสำคัญต่ออาชีพเกษตรกรรมมาน้อยเพียงใด? ภาพสะท้อนที่น่าสนใจอย่างหนึ่ง คือ ปริมาณและระยะเวลาการออกอากาศรายการเกษตรที่ปรากฏบนจอโทรทัศน์

ความสำคัญของภาคการเกษตรต่อประเทศไทยมีมาอย่างช้านาน โดยข้อมูลจากสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2563) พบว่า ประเทศไทย มีเกษตรกรทั้งสิ้น 8,094,954 ครัวเรือน รวม 15.6 ล้านราย (Attavanich, W. et al., 2018) แม้เทคโนโลยี สภาพเศรษฐกิจและสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป ภาคการเกษตรก็ยังเป็นหัวใจสำคัญทั้งในด้านของการเป็นสินค้าส่งออกและในด้านของความมั่นคงด้านอาหาร ดังนั้น ภาคการเกษตรจึงมีบทบาทต่อการพัฒนาของประเทศไทย สิ่งสำคัญของการพัฒนาการเกษตร คือ การติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกษตรกรรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ตลอดจนการนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรนั้น ๆ ไปใช้จริงในการทำการเกษตร ในยุคข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชนถือว่ามามีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรไปยังเกษตรกร โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่เกษตรกรใช้เพื่อการเปิดรับข่าวสารมากที่สุด (พรทิพย์ เย็นจะบก และคณะ, 2547) และยังมีคุณสมบัติพิเศษกว่าสื่ออื่น ๆ คือ สามารถส่งสารไปได้ทั้งภาพและเสียงในคราวเดียวกันจึงทำให้เกษตรกรสามารถจดจำเนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ ซึ่งเหมาะสมกับการเป็นเครื่องมือในการส่งผ่านองค์ความรู้ด้านการเกษตร (Wulystan, P. M., 2018)

รายการโทรทัศน์เพื่อการเกษตรเป็นรายการที่มีมานาน กลุ่มผู้มีอาชีพเกษตรกรของประเทศมีจำนวนหลายล้านคน การได้รับชมรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกษตรจะช่วยให้เกษตรกรได้รับความรู้ในอาชีพ และเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรให้ก้าวหน้า โดยเฉพาะรายการการเกษตรที่เน้นให้รูปแบบรายการเป็นรายการศึกษาผสมความบันเทิง เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจได้ง่าย และไม่ซับซ้อนให้หลงเชื่อหรือปฏิบัติตามการโฆษณาเพื่อหวังผลกำไร แต่ที่ผ่านมารายการเกษตรมักถูกจัดให้มีสัดส่วนรายการน้อยเมื่อเทียบกับเวลาออกอากาศทั้งหมดของสถานี (ธาม เชื้อสถาปนศิริ, 2552) อีกทั้งเนื้อหาในปัจจุบันยังแฝงไปด้วยโฆษณาสินค้า การโฆษณาในรายการที่ทำให้เกษตรกรเผลอเลือกในการทำการเกษตร ปัจจุบันรายการเกษตรทางโทรทัศน์ได้เพิ่มบทบาทจากการสาธิตการเกษตร มาเป็นสื่อเพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ การให้คำปรึกษา การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และการแนะนำอาชีพ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า บทบาทที่เพิ่มขึ้นนี้ได้ทำให้คุณค่าสาระในรายการที่ตั้งใจให้ความรู้ในการเกษตรได้ถูกลดความสำคัญลงไปหรือไม่

จากงานวิจัยเรื่อง Agricultural Information Transmission: A Perspective of Thailand Farmer's Media Usage พบว่า สื่อที่เกษตรกรไทยมีระดับความต้องการในการใช้ อยู่ในระดับสูงมากที่สุด คือ โทรศัพท์ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการใช้สื่อดังกล่าวนี้ เท่ากับ 4.22 ซึ่งมากกว่าสื่ออื่น ๆ ทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับมิติของการใช้สื่อเพื่อประโยชน์ทาง การเกษตรของเกษตรกรที่พบว่า เกษตรกรไทยร้อยละ 92.80 ใช้สื่อโทรศัพท์เพื่อประโยชน์ทาง การเกษตรเช่นกัน (Euajarusphan, A., 2018) นอกจากนี้ รายการโทรทัศน์ทางการเกษตรเป็น รายการอีกประเภทหนึ่งที่อยู่คู่วงการสื่อสารมวลชนมาอย่างยาวนาน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง จากโทรทัศน์แอนะล็อกไปสู่โทรทัศน์ดิจิทัลผู้ผลิตรายการโทรทัศน์จึงต้องมีการปรับตัวและ ปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหาการนำเสนอรายการที่แตกต่างจากเดิม บทความนี้จึงรวบรวม ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับรายการการเกษตรในช่วงเวลาต่าง ๆ ของโทรทัศน์ไทย เริ่มตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นช่วงของโทรทัศน์ระบบแอนะล็อก ในปี พ.ศ. 2559 เข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านจาก โทรทัศน์แอนะล็อกสู่โทรทัศน์ดิจิทัล และ พ.ศ. 2562 - 2563 เป็นยุคโทรทัศน์ดิจิทัลเต็ม รูปแบบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สำรวจข้อมูลเบื้องต้นของรายการโทรทัศน์ทางการเกษตรไทยที่ออกอากาศระบบ แอนะล็อกถึงดิจิทัล
2. ศึกษารูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมต่อเกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย** การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - structured Interview)

2. **กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** การวิจัยในครั้งนี้แบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 ส่วนรายการการเกษตรในช่วงปี พ.ศ. 2551 เป็นช่วงของโทรทัศน์ระบบ แอนะล็อก ในปี พ.ศ. 2559 เข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านจากโทรทัศน์แอนะล็อกสู่โทรทัศน์ดิจิทัล และ พ.ศ. 2562 - 2563 ยุคโทรทัศน์ดิจิทัลเต็มรูปแบบ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของรายการ โทรทัศน์ทางการเกษตรไทย

2.2 กลุ่มเกษตรกรผู้ชมรายการการเกษตรในโทรทัศน์ดิจิทัลจำนวน 20 คน โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยต้องเป็น เกษตรกรที่รับชมรายการการเกษตรทางโทรทัศน์เป็นประจำทุกสัปดาห์ เพื่อศึกษารูปแบบการ นำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมต่อเกษตรกร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ตารางลงรหัส (Coding Sheet) ประกอบด้วย ชื่อรายการ ช่อง เวลา ออกอากาศ วัน และระยะเวลา

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยลักษณะของเครื่องมือจะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) เพื่อไม่รบกวนเวลาของผู้ให้สัมภาษณ์มากเกินไป และสามารถควบคุมหัวข้อและขอบเขตการสนทนาได้ ซึ่งในแบบสัมภาษณ์จะมีส่วนประกอบของข้อคำถาม 3 ส่วนช่องทางการสื่อสาร (เนื้อหา) และปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

โดยตารางลงรหัส (Coding Sheet) และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) ได้ผ่านการตรวจสอบและความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลส่วนที่ 1 ได้จากการการเก็บข้อมูลปริมาณสัดส่วนรายการและบันทึกข้อมูลรายการลงตารางลงรหัส (Coding Sheet) โดยวิเคราะห์จากเทปบันทึกการถ่ายทอด

4.2 ข้อมูลส่วนที่ 2 ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) ด้วยการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ซึ่งการเก็บข้อมูลจะมีการติดต่อประสานเพื่อขอเข้าไปสัมภาษณ์เกษตรกรตามวัน เวลา และช่องทางที่เกษตรกรสะดวก โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลเบื้องต้นของเกษตรกร และสรุปรายการการเกษตรที่เหมาะสมต่อเกษตรกร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลจากตารางลงรหัส (Coding Sheet) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) มาจัดระเบียบตัดข้อมูลที่ไม้อยู่ขอบเขตการศึกษา ออก สังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องนำมาตีความ และ วิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเบื้องต้นของรายการโทรทัศน์ทางการเกษตรไทยที่ออกอากาศระบบแอนะล็อกถึงดิจิทัล

ดังที่ได้กล่าวมา ในยุคปัจจุบันโทรทัศน์ยังเป็นสื่อหลักที่เกษตรกรใช้และต้องการใช้เพื่อรับข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ทางการเกษตร แต่กลับพบว่ารายการการเกษตรในโทรทัศน์กลับถูกลดบทบาทความสำคัญลงเรื่อย ๆ โดยในปี พ.ศ. 2551 พบว่ามีรายการการเกษตรอยู่ 19 รายการ รวมเวลา 512 นาที/สัปดาห์ ในปี พ.ศ. 2559 พบว่ามีรายการการเกษตรอยู่ 17 รายการ รวมเวลา 805 นาที/สัปดาห์ และในปี พ.ศ. 2562 พบว่าเหลือรายการการเกษตรอยู่เพียง 8 รายการ เท่านั้น รวมเวลา 355 นาที/สัปดาห์ จะเห็นว่าแม้ในปี

พ.ศ. 2559 จะมีสัดส่วนเวลา/สัปดาห์เพิ่มขึ้น แต่ก็เพิ่มขึ้นเนื่องจากการมีช่องโทรทัศน์เพิ่มขึ้นจาก 6 ช่อง เป็น 48 ช่อง มากกว่าเกิดจากการให้ความสำคัญต่อเกษตรกร อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงจำนวน และสัดส่วนเวลาถือว่าน้อยมากกับการมีช่องโทรทัศน์ถึง 48 ช่อง

ตารางที่ 1 รายการเกษตรในทีวีแอนะล็อกของไทยปี 2551 (ชาม เชื้อสถาปนศิริ, 2552)

รายการ	ช่อง	เวลาออกอากาศ	วัน	ระยะเวลา
1. เกษตรพรวน	5	05.00 - 05.25 น.	จันทร์	25 นาที/สัปดาห์
2. พบหมอดิน	5	06.33 - 06.35 น.	อาทิตย์	02 นาที/สัปดาห์
3. สารคดีการเกษตร ก้าวหน้า	5	16.25 - 16.30 น.	จันทร์ - ศุกร์	25 นาที/สัปดาห์
4. สยามตามรอยพ่อ	5	16.00 - 16.25 น.	พุธ	25 นาที/สัปดาห์
5. เกษตรพอเพียง	NBT	08.30 - 09.00 น.	เสาร์	30 นาที/สัปดาห์
6. ลูกทุ่งเกษตรกร	NBT	10.35 - 11.00 น.	อาทิตย์	25 นาที/สัปดาห์
7. เพื่อนเกษตรกรไทยยามเช้า	NBT	05.30 - 06.00 น.	อาทิตย์	30 นาที/สัปดาห์
8. ทิดบัวชวนคุย	NBT	04.55 - 05.30 น.	อาทิตย์	35 นาที/สัปดาห์
9. เกษตรสาร*	NBT	05.30 - 06.00 น.	เสาร์	30 นาที/สัปดาห์
10. ฟาสว่างที่บางเกษตร*	NBT	05.30 - 06.00 น.	เสาร์	30 นาที/สัปดาห์
11. สารคดีเกษตร	ช่อง 7	ส่วนหนึ่งของ รายการข่าวด่วน 7 สี่ เวลา 05.00- 06.15 น. (2 นาที)	จันทร์-ศุกร์	10 นาที/สัปดาห์
12. เกษตรน่ารู้	ช่อง 7	ส่วนหนึ่งของ รายการข่าวด่วน 7 สี่ เวลา 05.00- 06.15 น. (2 นาที)	จันทร์-ศุกร์	10 นาที/สัปดาห์
13. วิถียั่งยืน	ช่อง 7	16.50 - 16.51 น.	พุธ	01 นาที/สัปดาห์
14. ฟาร์มใหม่	ช่อง 9	05.00 - 05.30 น.	พุธ	30 นาที/สัปดาห์
15. ต้นไม้ใบหญ้า	ช่อง 9	05.57 - 06.00 น.	จันทร์-ศุกร์	15 นาที/สัปดาห์
16. วันฟ้าใส	ช่อง 9	05.00 - 05.30 น.	เสาร์	30 นาที/สัปดาห์
17. คลินิกเกษตร	ทีวีไทย	05.00 - 05.25 น. 13.30 - 13.57 น.	อังคาร จันทร์	25 นาที/สัปดาห์ 27 นาที/สัปดาห์
18. บ้านทุ่งลุงเกษตร	ทีวีไทย	05.00 - 05.30 น. 13.30 - 13.57 น.	เสาร์-อาทิตย์ ศุกร์	60 นาที/สัปดาห์ 27 นาที/สัปดาห์
19. ชาววิทยุขีดชาวบ้าน	ทีวีไทย	08.00 - 08.50 น.	ศุกร์	50 นาที/สัปดาห์
รวม				512 นาที/สัปดาห์

*มาสลับกันไปมา 2 รายการ

จากตารางที่ 1 พบว่า รายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตรทั้งสิ้น 19 รายการ รวม 512 นาที/สัปดาห์ โดยช่อง NBT พบรายการเกี่ยวกับการเกษตรมากที่สุด 6 รายการ คือ รายการเกษตรพอเพียง ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 08.30 - 09.30 น. รายการลูกทุ่งเกษตรกร ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 10.35 - 11.00น. รายการเพื่อเกษตรไทยยามเช้า ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 10.35 - 11.00น. รายการเพื่อเกษตรไทยยามเช้า ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 05.30 - 06.00น. รายการทิดบ้านช่วยคุย ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 04.55 - 05.30น. รายการเกษตรสารและรายการฟ้าสว่างที่บางเขน สลับกัน ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 05.30 - 06.00 น. รวมเวลาออกอากาศ 150 นาที/สัปดาห์ (ช่องทีวีไทยแม้จำนวนรายการจะน้อยกว่าแต่เวลารวมมากกว่า คือ 189 นาที) ส่วนช่องอื่น ๆ พบรายการ ดังนี้

- ช่อง 5 รายการเกษตรพารวย ออกอากาศทุกวันจันทร์ เวลา 05.00 - 05.25 น. รายการพบหมอดิน ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 06.33 - 06.35น. รายการสารคดีเกษตรก้าวหน้า ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 16.25 - 16.30น. และรายการสยามตามรอบพ้อ ออกอากาศทุกวันพุธ เวลา 16.00 - 16.25น. รวมเวลาออกอากาศ 77 นาที/สัปดาห์

- ช่อง 7 รายการสารคดีเกษตร ออกอากาศวันจันทร์-ศุกร์ ในช่วงของรายการข่าวด่วน 7 สี เวลา 05.00 - 06.15 น. (2 นาที) รายการเกษตรน่ารู้ ออกอากาศวันจันทร์-ศุกร์ ในช่วงของรายการข่าวด่วน 7 สี เวลา 05.00 - 06.15 น. (2 นาที) และรายการวิถียั่งยืน ออกอากาศทุกวันพุธ เวลา 16.50 - 16.51 น. รวมเวลาออกอากาศ 21 นาที/สัปดาห์

- ช่อง 9 รายการฟ้าวันใหม่ ออกอากาศทุกวันพุธ เวลา 05.00 - 05.30 น. รายการต้นไม้ใบหญ้า ออกอากาศทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 05.57 - 06.00 น. และรายการวันฟ้าใส ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 05.00 - 05.30 น. รวมเวลาออกอากาศ 75 นาที/สัปดาห์

- ช่อง ทีวียไทย รายการคลินิกเกษตร ออกอากาศทุกวันจันทร์และอังคาร เวลา 05.00 - 05.25 น. และ 13.30 - 13.57 น. รายการบ้านทุ่งลูกเกษตร ออกอากาศทุกวันเสาร์ - อาทิตย์และศุกร์ เวลา 05.00 - 05.30 น. และ 13.30 - 13.57 น. และรายการชาววิทย์ชิดชาวบ้าน ออกอากาศทุกศุกร์ เวลา 08.00 - 08.50 น. รวมเวลาออกอากาศ 186 นาที/สัปดาห์

เมื่อพิจารณาการจัดวางผังรายการเกษตร พบว่า มี 10 รายการออกอากาศในช่วงเช้าตรู่ 04.00 - 06.30 น. มี 3 รายการ ออกอากาศในช่วงเย็น 16.05 - 17.25 น. ซึ่งเป็นการจัดวางช่วงเวลาได้ดี โดยเป็นช่วงก่อนที่เกษตรกรจะออกไปงานและหลังจากกลับจากทำงาน ส่วนอีก 4 รายการ ออกอากาศในช่วงเวลากลางวัน 11.30 - 16.00น. ซึ่งเป็นช่วงที่ไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของเกษตรกร เพราะช่วงเวลาดังกล่าวเกษตรกรมักทำกิจกรรมทางการเกษตรอยู่ในพื้นที่เกษตรของตนเอง

ตารางที่ 2 รายการเกษตรในทีวีดิจิทัลของไทยปี 2559 (ปทุมมา ลัมศรีงาม และ อนุรักษ์ สงคราม, 2560)

รายการ	ช่อง	เวลาออกอากาศ	วัน	ระยะเวลา
1. ขาวนาญคใหม่	5	17.00 - 17.25 น.	พุธ	25 นาที/สัปดาห์
2. ขุมทรัพย์ใต้แผ่นดิน	5	04.00 - 04.30 น.	ศุกร์	30 นาที/สัปดาห์
3. ดินเปลี่ยนชีวิต	5	14.05 - 14.30 น.	ศุกร์	25 นาที/สัปดาห์
4. เกษตรอาสา	5	05.50 - 06.15น.	เสาร์	25 นาที/สัปดาห์
5. กรีนฟาร์ม วาไรตี้	Amarin TV HD	07.30 - 08.00 น.	เสาร์ - อาทิตย์	60 นาที/สัปดาห์
6. สหกรณ์ยุคใหม่ก้าวไกลพัฒนา	NBT	05.30 - 06.00 น.	อังคาร พฤหัสบดี	60 นาที/สัปดาห์
7. แผ่นดินทอง	NBT	16.05 - 16.30 น.	เสาร์	25 นาที/สัปดาห์
8. เกษตรสาร	NBT	05.00 - 05.30 น.	อาทิตย์	30 นาที/สัปดาห์
9. ทิดบัวชวนคุย	NBT	05.00 - 05.30 น.	เสาร์ - อาทิตย์	60 นาที/สัปดาห์
10. ก้าวอย่างพอเพียง	NBT	11.30 - 12.00 น.	เสาร์ - อาทิตย์	60 นาที/สัปดาห์
11. เกษตรซัด	New TV	15.00 - 16.00 น.	อาทิตย์	60 นาที/สัปดาห์
12. เกษตรบ้านทุ่ง	Bright TV	05.00 - 05.30 น.	จันทร์ - ศุกร์	150 นาที/สัปดาห์
13. สนั่นล้นทุ่ง	Bright TV	06.00 - 06.30 น.	ศุกร์	30 นาที/สัปดาห์
14. เกษตรไอดอล	MCOT HD	17.00 - 17.15 น.	จันทร์	15 นาที/สัปดาห์
15. คนไทยหัวใจเกษตร	MCOT HD	05.00 - 05.30 น.	จันทร์ - ศุกร์ (27 นาที)	135 นาที/สัปดาห์
16. ต้นไม้ใบหญ้า	MCOT HD	05.00 - 05.30 น.	จันทร์ - ศุกร์ (3 นาที)	15 นาที/สัปดาห์
17. ก้าวไกลกับกรมวิชาการเกษตร	MCOT HD	05.00 - 05.30 น.	อาทิตย์	30 นาที/สัปดาห์
รวม				805 นาที/สัปดาห์

จากตารางที่ 2 พบว่า รายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตรทั้งสิ้น 17 รายการ รวม 805 นาที/สัปดาห์ โดยช่อง NBT พบรายการเกี่ยวกับการเกษตรมากที่สุด 5 รายการ คือ รายการสหกรณ์ยุคใหม่ก้าวไกลพัฒนา ออกอากาศทุกวันอังคารและพฤหัสบดี เวลา 05.30 - 06.00 น. รายการแผ่นดินทอง ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 16.05 - 16.30น. รายการเกษตรสาร ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 05.00 - 05.30 น. รายการทิดบัวชวนคุย ออกอากาศทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 05.00 - 05.30 น. และ รายการก้าวอย่างพอเพียง ออกอากาศทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 11.30 - 12.00 น. รวมเวลาออกอากาศ 205 นาที/สัปดาห์) ส่วนช่องอื่น ๆ พบรายการ ดังนี้

- ช่อง 5 รายการชวณายุคใหม่ ออกอากาศทุกพุธ เวลา 17.00 - 17.25 น. รายการชุมทรัพย์ใต้แผ่นดิน ออกอากาศทุกวันศุกร์เวลา 04.00 - 04.30 น. รายการดินเปลี่ยนชีวิต ออกอากาศทุกวัน ศุกร์ เวลา 14.05 - 14.30 น. และรายการเกษตรอาสา ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 05.50 - 06.15 น. รวมเวลาออกอากาศ 105 นาที/สัปดาห์

- ช่อง Bright TV รายการเกษตรบ้านทุ่ง ออกอากาศวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 05.00 - 05.30 น. และรายการสนั่นลั่นทุ่ง ออกอากาศทุกวันศุกร์ เวลา 06.00 - 06.30 น. รวมเวลาออกอากาศ 180 นาที/สัปดาห์

- MCOT HD รายการเกษตรไฮดอล ออกอากาศทุกวันจันทร์ เวลา 17.00 - 17.15 น. รายการคนไทยหัวใจเกษตร ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 05.00 - 05.30 น. รายการต้นไม้ใหญ่ ออกอากาศทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 05.00 - 05.30 น และรายการก้าวไกลกับกรมวิชาการเกษตร ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 05.00 - 05.30 น. รวมเวลาออกอากาศ 195 นาที/สัปดาห์

- ช่อง Amarin TV และ New TV มีรายการเกษตรช่องละ 1 รายการ ได้แก่ รายการกรีนฟาร์ม วาไรตี้ ออกอากาศทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ เวลา 07.30 - 08.00 น. และรายการเกษตรซัด ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 15.00 - 16.00 น. รวมเวลาออกอากาศ 120 นาที/สัปดาห์ เมื่อพิจารณาการจัดวางผังรายการเกษตร พบว่า การจัดวางช่วงเวลาได้ดี เนื่องจากเกษตรกรเป็นผู้ที่มักตื่นแต่เช้าและนอนหัวค่ำ กลางวันเป็นเวลางาน ซึ่งส่วนใหญ่จะออกไปทำงานในท้องที่นอกบ้าน จะมีที่อยู่กับบ้านบ้าง แต่ก็ไม่อยู่ตลอดเวลาและเสมอไป โอกาสที่เกษตรกรจะดูโทรทัศน์จึงมักจะเป็นเวลาเข้ามีดหรือย่างรุ่ง และตอนเย็นที่กลับจากท้องที่ไร่นาแล้ว ซึ่งจะเป็นเวลาที่เกษตรกรเหนื่อยกลับมา ต้องการเวลาพักผ่อนหาความเพลิดเพลินใจ เมื่อพิจารณาจากสภาพชีวิตของเกษตรกรแล้ว จึงน่าจะเป็นเครื่องพิจารณาได้ว่าช่วงเวลาในการจัดรายการโทรทัศน์เพื่อเกษตรกร คือ ช่วงเวลาเช้าตรู่ระหว่าง 05.00 - 06.00 น. และช่วงเวลาค่ำระหว่าง 17.00 - 21.00 น. เนื่องจากจะเป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรสามารถชมโทรทัศน์ได้

ตารางที่ 3 รายการเกษตรในทีวีดิจิทัลของไทยปี 2562-2563

รายการ	ช่อง	เวลาออกอากาศ	วัน	ระยะเวลา
1. คนไทยหัวใจเกษตร	9	06.00 - 06.25 น.	จันทร์-ศุกร์	125 นาที/สัปดาห์
2. เกษตรสนามเป้า	5	07.30 - 08.30 น.	เสาร์	60 นาที/สัปดาห์
3. นวัตกรรมพารวย	5	00.35 - 01.00 น.	เสาร์	25 นาที/สัปดาห์
4. กรีนฟาร์ม วาไรตี้	ไทยรัฐทีวี	07.00 - 07.30 น.	เสาร์	30 นาที/สัปดาห์
5. เกษตรซ่อนรูป	อัมรินทร์	12.30 - 13.00 น.	เสาร์	30 นาที/สัปดาห์
6. เกษตรทำกิน	NBT	06.00 - 06.30 น.	ศุกร์	30 นาที/สัปดาห์
7. มหาอำนาจบ้านนา	ThaiPBS	16.05 - 16.30 น.	อาทิตย์	25 นาที/สัปดาห์
8. Farm Planet	Nation	08.20 - 08.50 น.	เสาร์	30 นาที/สัปดาห์
รวม				355 นาที/สัปดาห์

จากตารางที่ 3 การสำรวจรายการโทรทัศน์ทั้งหมดในปี 2562 - 2563 พบรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตรทั้งสิ้น 8 รายการ รวม 355 นาที/สัปดาห์ โดยช่อง 5 พบรายการเกี่ยวกับการเกษตรมากที่สุด 2 รายการ คือ รายการเกษตรสนามเป้า ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 07.30 - 08.30 น. และรายการนวัตกรรมพารวย ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 00.35-01.00 น. รวมเวลาออกอากาศ 85 นาที/สัปดาห์ ส่วนช่องอื่น ๆ พบช่องละ 1 รายการ ดังนี้

- ช่อง 9 รายการคนไทยหัวใจเกษตร ออกอากาศทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 06.00 - 06.25 น. รวมเวลาออกอากาศ 125 นาที/สัปดาห์
- ช่องไทยรัฐทีวี รายการกรีนฟาร์ม วาไรตี้ ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 07.00 - 07.30 น. รวมเวลาออกอากาศ 30 นาที/สัปดาห์
- ช่องอัมรินทร์ รายการเกษตรซ่อนรูป ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 12.30 - 13.00 น. รวมเวลาออกอากาศ 30 นาที/สัปดาห์
- ช่อง NBT รายการเกษตรทำกิน ออกอากาศทุกวันศุกร์ เวลา 06.00 - 06.30 น. รวมเวลาออกอากาศ 30 นาที/สัปดาห์
- ช่องเนชั่นทีวี รายการ Farm Planet ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 08.20 - 08.50 น. รวมเวลาออกอากาศ 30 นาที/สัปดาห์

เมื่อพิจารณาการจัดวางผังรายการเกษตร พบว่า มี 4 รายการที่มีการจัดวางช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยออกอากาศในช่วง 06.00 - 07.30 น. และ 16.00 - 16.30 น. ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่เกษตรกรจะออกไปทำงานและหลังจากกลับจากทำงานในพื้นที่เกษตร ส่วน 4 รายการออกอากาศในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะกับวิถีชีวิตเกษตรกร คือ ในช่วง 00.35 - 01.00 น. เป็นช่วงที่เกษตรกรพักผ่อน และเวลา 07.30 - 08.30 น. เป็นช่วงที่เกษตรกรออกจากบ้านเพื่อไปทำงานในพื้นที่เกษตร หรือในช่วง 12.30 - 13.00 น. แม้จะเป็นช่วงพักเที่ยงแต่เกษตรกรส่วนใหญ่จะอยู่ในไร่นาโอกาสที่เกษตรกรจะดูโทรทัศน์เป็นไปไม่ได้

2. รูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสมต่อเกษตรกร

ช่องทางการสื่อสาร รายการการเกษตรที่ดีต้องสามารถกระตุ้นให้เกษตรกรรู้สึกอยากจะแสวงหาข้อมูลด้านการเกษตร สื่อโทรทัศน์และวิทยุเป็นสื่อที่เกษตรกรให้ความสนใจมากที่สุด แต่ควรเสนอข่าวสารด้านการเกษตรในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับเกษตรกร รายการต้องสามารถเข้าถึงได้ง่ายและค่าใช้จ่ายไม่แพง ด้วยเหตุนี้สื่อที่เกษตรกรให้ความสำคัญจึงเป็นสื่อโทรทัศน์และวิทยุ เพราะเข้าถึงได้ง่ายและค่าใช้จ่ายไม่แพง ที่สำคัญเกษตรกรคุ้นชินกับการใช้สื่อโทรทัศน์และวิทยุ ส่วนสื่ออื่น ๆ ที่เกษตรกรมักใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ได้แก่ สื่อบุคคล อาทิ เซลล์/ตัวแทนจำหน่าย/ร้านค้าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และกลุ่มเกษตรกร

สาร เนื้อหาในรายการ ต้องปรับให้เกษตรกรเข้าใจได้ง่าย (เหมาะกับระดับการศึกษา) ข้อมูลสำคัญที่เกษตรกรต้องการ ประกอบด้วย ข้อมูล 2 ส่วนด้วยกัน คือ ข้อมูลกลางน้ำ ได้แก่ 1) การจัดการศัตรูพืช เช่น โรคพืช แมลง วัชพืช ฯลฯ 2) การจัดการโรค 3) ข้อมูลโรคและศัตรูสัตว์เลี้ยง เช่น หมู เป็ด ไก่ วัว ฯลฯ และข้อมูลปลายน้ำ ได้แก่ 1) การกระจายผลผลิต 2) การคมนาคม 3) ผลผลิตจากสัตว์เลี้ยง

ปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ด้านการเกษตรของเกษตรกรที่น่าพิจารณาและควรนำมาปรับปรุงสำหรับผู้ผลิตรายการการเกษตรในโทรทัศน์ ได้แก่

1. รายการการเกษตรในโทรทัศน์ ไม่สามารถกระตุ้นให้เกษตรกรรู้สึกอยากจะแสวงหาข้อมูลด้านการเกษตร
2. รายการการเกษตรในโทรทัศน์มักนำเสนอข่าวสารด้านการเกษตรในช่วงที่ไม่สามารถรับชมและรับฟังได้
3. เนื้อหาในรายการการเกษตรในโทรทัศน์ ยังไม่สามารถสื่อสารเนื้อหาข่าวสารให้เกษตรกรเข้าใจได้

อภิปรายผล

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นถึงสภาพรายการโทรทัศน์เพื่อเกษตรกรที่ออกอากาศระบบแอนะล็อกและดิจิทัล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2559 และพ.ศ. 2562 - 2563 ถ้าพิจารณาให้ดีจะเห็นได้ว่า ขณะนี้ประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมของไทยซึ่งมี 15.6 ล้านคน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2563) เป็นเกษตรกรควรที่จะได้รับประโยชน์จากสื่อโทรทัศน์บ้าง เพราะประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม การพัฒนาเกษตรกรจึงเป็นสิ่งที่สมควรจะให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การจัดรายการโทรทัศน์ที่ดีและให้ทั้งข่าวสาร ความรู้ ตลอดจนความบันเทิงที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร จะช่วยยกระดับเกษตรกรให้พัฒนาขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่ข้อมูลข่าวสารสามารถส่งไปยังผู้รับสารได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและแม่นยำ

1. ข้อมูลเบื้องต้นของรายการโทรทัศน์ทางการเกษตรไทยที่ออกอากาศระบบแอนะล็อกถึงดิจิทัล พบว่า เวลาการออกอากาศรายการการเกษตรทางโทรทัศน์โดยภาพรวมมีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตเกษตรกร กล่าวคือ มีการออกอากาศรายการการเกษตรในช่วงเช้าออกอากาศระหว่างเวลา 04.00 - 07.30 น. ช่วงเย็นออกอากาศระหว่างเวลา 16.00 - 21.00 น. ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง Agricultural Information Transmission: A Perspective of Thailand Farmer's Media Usage (Euajarusphan A., 2561) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเกตุสุตา และงานวิจัยของปรีชา ที่พบว่า ช่วงเวลาที่เกษตรกรสามารถรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ได้ ส่วนใหญ่เป็นช่วงหลังเลิกกิจกรรมทางการเกษตร และก่อนดำเนินกิจกรรมการเกษตร นั่นคือในช่วงเช้าตรู่และ

ช่วงเย็น (เกศสุตา กันแก้ว, 2554); (ปรีชา มนิตทิพย์, 2546) อย่างไรก็ตามเวลาเฉลี่ยของรายการการเกษตรไทยปี พ.ศ. 2551 พ.ศ.2559 และ พ.ศ.2562-2563 พบว่าอยู่ที่ 27.36 นาที ซึ่งระยะเวลาของรายการการเกษตรที่เกษตรกรต้องการ คือ 1 ชั่วโมง (อดิพล เอื้อจรัสพันธ์, 2562); (ปรีชา มนิตทิพย์, 2546)

2. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมต่อเกษตรกร ด้านรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสม พบว่า ด้านช่องทางการสื่อสาร รายการที่เหมาะสมกับเกษตรกรต้องสามารถกระตุ้นให้เกษตรกรรู้สึกอยากจะแสวงหาข้อมูลด้านการเกษตร ด้านช่องทางการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์และวิทยุเป็นช่องทางที่เกษตรกรให้ความสนใจมากที่สุด แต่ควรเสนอข่าวสารด้านการเกษตรในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับเกษตรกร รายการต้องสามารถเข้าถึงได้ง่าย และค่าใช้จ่ายไม่แพง ด้วยเหตุนี้สื่อที่เกษตรกรให้ความสำคัญจึงเป็นสื่อโทรทัศน์และวิทยุ เพราะเข้าถึงได้ง่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย ที่สำคัญเกษตรกรคุ้นชินกับการใช้สื่อโทรทัศน์และวิทยุ ส่วนสื่ออื่น ๆ ที่เกษตรกรให้ความเชื่อถือนอกเหนือจากสื่อโทรทัศน์และวิทยุและมักแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรด้วยอยู่เสมอ คือ สื่อบุคคล อาทิ เซลล์/ตัวแทนจำหน่าย/ร้านค้าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และกลุ่มเกษตรกร ด้านสารหรือเนื้อหาในสื่อทุกประเภท ต้องปรับให้เกษตรกรเข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับระดับการศึกษาของเกษตรกร ส่วนข้อมูลสำคัญที่เกษตรกรต้องการ ประกอบด้วย ข้อมูลกลางน้ำ และข้อมูลปลายน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรฤทธิ์ สุวรรณรัตน์ ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตและเผยแพร่รายการโทรทัศน์เชิงเกษตรในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านเนื้อหาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะสามารถกระตุ้นเกษตรกรในการแสวงหาความรู้ ในการผลิตรายการโทรทัศน์เชิงเกษตรไม่ควรมีเนื้อหาที่กว้าง แต่ผู้ผลิตรายการต้องเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมเข้าใจง่ายและเข้าถึงง่าย (สุรฤทธิ์ สุวรรณรัตน์, 2553) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทความเรื่องการใช้สื่อทางการเกษตรของเกษตรกรไทย ที่กล่าวว่า ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ซึ่งรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุ มักนำเสนอข่าวสารด้านการเกษตรในช่วงที่ไม่สามารถรับชม/รับฟังได้ และ ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรอันเนื่องมาจากนักส่งเสริมการเกษตรเข้าไม่ถึงพื้นที่ที่เกษตรกรทำการเกษตร ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในส่วนเนื้อหาไม่มีรายละเอียดและมีข้อมูลน้อยเกินไป, ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ที่การรับข้อมูลเป็นแบบทางเดียวไม่สามารถสื่อสารกับแหล่งข้อมูลได้, ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายในการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่เป็นประโยชน์ (อดิพล เอื้อจรัสพันธ์, 2562)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

เวลาการออกอากาศรายการการเกษตรทางโทรทัศน์ควรเป็นช่วงหลังเลิกกิจกรรมทางการเกษตร และก่อนดำเนินกิจกรรมการเกษตร นั่นคือในช่วงเช้าตรู่และช่วงเย็น ด้านรูปแบบ

การนำเสนอเนื้อหารายการการเกษตรที่เหมาะสมควรนำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์และวิทยุ เพราะเป็นช่องทางที่สะดวกและเกษตรกรคุ้นเคย รายการต้องปรับเนื้อหาให้เกษตรกรเข้าใจได้ง่าย และเหมาะกับระดับการศึกษาของเกษตรกร และมีวิธีการกระตุ้นให้เกษตรกรรู้สึกอยากจะแสวงหาข้อมูลด้านการเกษตร นอกจากนี้ต้องสามารถเข้าถึงได้ง่ายและค่าใช้จ่ายไม่แพง สื่ออื่น ๆ ที่เกษตรกรให้ความเชื่อถือและมักแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรด้วยอยู่เสมอ คือ สื่อบุคคล ส่วนข้อมูลสำคัญที่เกษตรกรต้องการ ประกอบด้วย ข้อมูลกลางน้ำ และข้อมูลปลายน้ำ ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ การนำเสนอเนื้อหาต้องครอบคลุมเกษตรกรทุกกลุ่ม ไม่เฉพาะเจาะจงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เนื่องจากรายการโทรทัศน์ครอบคลุมพื้นที่และประชากรกว้างขวางมาก จึงเป็นการยากที่จะจัดทำรายการให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรได้ทุกพื้นที่ ดังนั้นอาจจัดลำดับรายการเกษตรของแต่ละจังหวัดหรือพื้นที่นำเสนอสลับกันไป และอาจประยุกต์เนื้อหาอื่น ๆ เข้าไป เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การทำธุรกิจเกษตร รวมถึงเนื้อหาที่ตรงกับช่วงฤดูกาลผลิตของพืชแต่ละชนิด นอกจากนี้ควรเพิ่มเวลาออกอากาศในช่วง 15.00 – 16.00 น. เพื่อขยายฐานกลุ่มผู้ชมให้กว้างขึ้นจากเกษตรกรเป็นผู้ชมทั่วไปด้วย และควรศึกษารูปแบบรายการความต้องการและปัจจัยที่มีผลต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ทางการเกษตรจากเกษตรกรผู้รับชมรายการเกษตรทางโทรทัศน์ที่ออกอากาศผ่านช่องโทรทัศน์ระบบดิจิทัล เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ทางการเกษตรได้พัฒนารูปแบบรายการและนำเสนอเนื้อหาทางการเกษตรได้ตรงความต้องการของผู้รับชมมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากรายการโทรทัศน์ทางการเกษตรเป็นรายการที่สร้างรายได้ไม่มากให้แก่สถานีโทรทัศน์เท่ารายการประเภทอื่น ๆ ทางภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนหรือใช้ช่องทางการสื่อสารของรัฐให้เกิดประโยชน์ โดยการมีนโยบายนำเสนอรายการการเกษตรในสัดส่วนที่มากขึ้นใน ช่อง TPTV ททบ.5 และ NBT และสถานีโทรทัศน์ต้องให้ความสำคัญแก่รายการโทรทัศน์ทางการเกษตรในแง่ขององค์ความรู้ทางการเกษตรที่ถูกต้อง ลดการโฆษณาแฝงเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่ออาชีพเกษตรกร

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง รายการเกษตรในโทรทัศน์ดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

เกตุสุตา กันแก้ว. (2554). พฤติกรรมการเปิดรับและใช้ประโยชน์จากสื่อด้านการเกษตรของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท. ใน วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ธาม เชื้อสถาปนศิริ. (2552). ผลการศึกษารอบที่ 30 รายการเกษตรในฟรีทีวี (ช่อง 3,5,7,9,NBT และทีวีไทย เดือนพฤศจิกายน 2551). ใน โครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อเพื่อสุขภาวะของสังคม (Media Monitor). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- ปทุมมา ลิ้มศรีงาม และ ญัฐกร สงคราม. (2560). สถานการณ์การผลิตรายการโทรทัศน์ทางการเกษตรไทยในระบบทีวีดิจิทัล. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า, 35(1), 109 – 116.
- ปรีชา มนิตทิพย์. (2546). ลักษณะการนำข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ไปใช้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจุน จำกัด ในอำเภोजุน จังหวัดพะเยา. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พรทิพย์ เย็นจะบก และคณะ. (2547). การสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว).
- สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2563). เกษตรกรไทยมีเท่าไรกัน. เรียกใช้เมื่อ 1 มกราคม 2564 จาก <https://marketeeronline.co/archives/161682>
- สุรฤทธิ์ สุวรรณรัตน์. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตและเผยแพร่รายการโทรทัศน์เชิงเกษตรในประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์. (2562). การใช้สื่อทางการเกษตรของเกษตรกรไทย. วารสารศาสตร์, 12(2), 124-164.
- Attavanich, W. et al. (2018). Microscopic view of Thailand's agriculture through the lens of farmer registration and census data. Forthcoming PIER Discussion Paper. Retrieved January 5, 2021, from <https://www.pier.or.th/en/?abridged=จุลทรรศน์ภาคเกษตรไทย>
- Euajarusphan, A. (2018). Agricultural Information Transmission: A Perspective of Thailand Farmer's Media Usage (Doctoral dissertation) . In Ph. D. Dissertation in Communication, Institute of Communication Studies. Communication University of China.
- Wulystan, P. M. (2018). The usage of radio and television as agricultural knowledge sources: The case of farmers in Morogoro region of Tanzania. International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (IJEDICT), 14(3), 252-266.